

Gouden Weken Starterkit

De Gouden Weken zijn de periode waarin een school bewust investeert in de voorwaarden voor een veilig, betrokken en lerend schooljaar. Elke schooldag een korte werkvorm voor een sterke groep. De eerste weken van het schooljaar zijn bepalend voor de sfeer in de klas. In deze periode leren leerlingen elkaar kennen, ontstaan groepsrollen en worden de eerste afspraken gemaakt. Met deze starterkit werk je gedurende 2 weken elke schooldag in 5–10 minuten aan:

- ✓ kennismaking
- ✓ vertrouwen
- ✓ veiligheid
- ✓ samenwerking
- ✓ groepsgevoel

Zonder uitgebreide voorbereiding — maar met direct effect in de klas.

Zo werkt het

Kies elke schooldag één werkvorm en voer deze direct uit met de klas.
De werkvormen zijn kort, eenvoudig en praktisch inzetbaar tijdens:

- de start van de schooldag
- de kring
- mentorlessen
- groepsvorming tijdens de Gouden Weken

Meer voorbereiding is niet nodig.

2 weken groepsvorming in één oogopslag

Dag	Thema	Werkvorm
1	Kennismaken zonder woorden	Zonder woorden
2	Gevoelens	Smiley check-in
3	Ik en jij	Drie gerichte vragen, luisteren en de ander voorstellen
4	Positief gedrag	Complimenten
5	Samenwerken	Bouwopdracht
6	Veiligheid in de klas	Wat heb je nodig
7	Afspraken	Klasregels maken
8	Verantwoordelijkheid in de klas	Wat kun jij doen?
9	Groepsgevoel	Wij als groep
10	Terugkijken en vooruitkijken	Check-out & vooruitkijken

Belangrijk om te onthouden

Het gaat niet om perfect uitvoeren.

Het gaat om aandacht, herhaling en kleine dagelijkse momenten.

Juist die korte momenten maken vaak het grootste verschil in de groep.

Meer uitleg en materialen

Op de website vind je per dag extra uitleg, variaties op de werkvorm, aanvullende materialen en posters en groepsvormingsactiviteiten

© DMS educatief

Bekijk de volledige Gouden Weken Starterkit – 2 weken groepsvorming

<https://www.dms-educatief.eu>

Dag 1 – Kennismaking zonder woorden

Doel

Eerste contacten leggen zonder dat leerlingen meteen iets over zichzelf hoeven te vertellen.

Werkvorm: Stap in de kring

Noem steeds een herkenbare uitspraak. Leerlingen voor wie dit geldt, stappen één stap naar voren. Zij hoeven niets te zeggen, maar mogen rustig om zich heen kijken.

Bijvoorbeeld:

Ik houd van muziek.

Ik speel graag buiten of sport.

Ik heb een huisdier.

Ik vind tekenen of knutselen leuk.

Ik ken al iemand in deze klas.

Ik vind een nieuw schooljaar soms een beetje spannend.

Ik ben benieuwd naar deze groep.

Na iedere uitspraak stappen leerlingen weer terug in de kring.

Tijd

5–10 minuten

Vraag

Wat heb jij ontdekt dat je met anderen gemeen hebt?

Aandachtspunt

Houd de uitspraken licht en vrijwillig. Het gaat om herkenning en eerste verbinding, niet om persoonlijke verhalen.

Extra werkvorm

Wil je daarna nog verder werken aan erbij horen?→ Gebruik de gratis werkvorm

Jij hoort erbij.

Daarin ervaren leerlingen letterlijk dat iedereen een plek heeft in de kring en in de groep.

Variant

Laat leerlingen naar een hoek van het lokaal lopen die bij een keuze past, bijvoorbeeld: liever lezen / liever bewegen / liever tekenen / liever gamen.

Dag 2 – Hoe zit je in de klas?

Doel

Gevoelens zichtbaar maken en aandacht geven aan hoe leerlingen de dag beginnen.

Werkvorm: Smiley check-in

Laat leerlingen bij binnenkomst of aan het begin van de dag aangeven hoe zij zich voelen. Gebruik de werkbladen op de volgende pagina's

Blij

Neutraal

Slp

Wie wil, mag kort vertellen waarom die smiley past. Dat hoeft niet. Een smiley is een signaal, geen uitleg die een leerling moet geven.

Tijd

2-5 minuten

Vraag

Hoe zit jij vandaag in de klas?

Nabespreking

Kijk vooral naar de groep als geheel.

Bijvoorbeeld:

"Ik zie dat veel leerlingen vandaag moe of rustig zijn. Goed dat we dat van elkaar weten."

Aandachtspunt

Het doel is niet om alles direct op te lossen. Je maakt ruimte om te luisteren, te signaleren en te laten merken: hoe het met je gaat, doet ertoe.

Extra

Gebruik ook een Smiley check-out aan het einde van de dag. Dan kunnen leerlingen kort terugkijken: hoe ga ik nu naar huis?

Variant

Laat leerlingen hun smiley anoniem op een bord of groot vel plakken. Dat kan prettig zijn wanneer een groep nog niet gewend is om gevoelens hardop te delen.

Hoe werkt de Smiley check-in, check-out?

Deze kleine werkvorm draagt direct bij aan een veilige sfeer en gezonde groepsvorming – precies wat je in de eerste weken (en daarna) nodig hebt.

Laat leerlingen bij binnenkomst (check-in) en/of aan het eind van de dag (check-out) een smiley omcirkelen die past bij hoe ze zich voelen: blij – neutraal – sip.

Ze schrijven kort op waarom ze zich zo voelen. Dit hoeft niet uitgebreid – één zin is genoeg.

Tips voor gebruik:

- Laat leerlingen de formuliertjes inleveren of zelf bewaren in een mapje of dagboekje.
- Geef ruimte, maar houd het kort: 2–5 minuten.
- Je kunt afspreken dat je de formuliertjes alleen leest als er een naam op staat, of als ze het vakje aanvinken voor contact.
- Reageer af en toe op groepsniveau: "Ik zie dat veel van jullie moe zijn vandaag – goed om te weten."

Het doel is niet om alles op te lossen, maar om te luisteren, signaleren en het gesprek open te houden.

Veiligheid en vertrouwen creëren

Door dagelijks even stil te staan bij gevoelens, laat je leerlingen merken dat hun emotionele welzijn ertoe doet. Dit bevordert psychologische veiligheid: leerlingen voelen zich gezien en gehoord.

Sociale vaardigheden ontwikkelen

Leerlingen oefenen in het verwoorden van hun gevoel – een belangrijke sociale vaardigheid.

Ze leren reflecteren, begrijpen dat anderen zich anders kunnen voelen

en zien dat emoties bespreekbaar zijn.

Samenwerken en elkaar leren kennen

Door regelmatig te delen hoe het gaat, ontstaat er meer begrip en verbinding in de groep. Dit legt de basis voor goede samenwerking en helpt om relaties op te bouwen, ook tussen leerlingen die elkaar nog niet goed kennen.

Smiley Check-in

Een korte start van de dag met aandacht voor gevoel

1 - Hoe voel je je dag vandaag?

(omcirkel de smiley die nu bij jouw past)

Blij

Neutraal

Sip

2 - Waarom voel je je zo?

3 - Wil je dat de leerkracht iets met deze info doet?

☐

Nee

☐

Ja, ik wil graag even praten

Naam:

Smiley Check-out

Een korte afsluiting met aandacht voor gevoel

1 - Hoe was je dag vandaag?

(omcirkel de smiley die nu bij jouw past)

Blij

Neutraal

Sip

2 - Waarom voel je je zo?

3 - Wil je dat de leerkracht iets met deze info doet?

☐

Nee

☐

Ja, ik wil graag even praten

Naam:

Dag 3 – Elkaar leren kennen

Doel

Leerlingen leren luisteren, vertellen en iets meer ontdekken over de ander.

Werkvorm: Ik en jij

Verdeel de klas in tweetallen.

Geef leerlingen een paar minuten om elkaar vragen te stellen.

Bijvoorbeeld:

Wat vind je leuk om te doen?

Waar ben je goed in?

Wat vind je soms lastig?

Waar kijk je naar uit dit schooljaar?

Wat zouden klasgenoten nog niet meteen van jou weten?

Laat leerlingen daarna hun gesprekspartner kort voorstellen aan de klas.

Bijvoorbeeld: "Dit is ... Hij/zij vindt ... leuk en is goed in ..."

Zo hoeft een leerling niet alleen iets over zichzelf te vertellen, maar ervaart iedereen ook dat er met aandacht naar hem of haar is geluisterd.

Tijd

5–10 minuten

Vraag

Wat weet jij nu over iemand anders dat je nog niet wist?

Nabespreking

Wat vond je herkenbaar?

Welke overeenkomst heb je ontdekt?

Waarom helpt het om iets meer van elkaar te weten?

Aandachtspunt

Houd de vragen open en licht. Leerlingen delen alleen wat zij prettig vinden om te vertellen.

Variant

Laat leerlingen na het gesprek één klein symbool tekenen dat bij de ander past.

Maak er samen een kennismakingsmuur van.

Dag 4 – Complimenten in de klas

Doel

Leerlingen leren zien wat een ander bijdraagt aan de groep en oefenen met oprechte waardering.

Werkvorm: Complimentenronde

Bespreek eerst kort wat een goed compliment is. Een compliment gaat niet alleen over uiterlijk of iets goed kunnen. Het kan ook gaan over gedrag, inzet of de manier waarop iemand met anderen omgaat.

Bijvoorbeeld:

"Ik vind het fijn dat jij goed kunt luisteren."

"Jij hielp mij toen ik niet wist wat we moesten doen."

"Ik vind jou goed in samenwerken."

"Je bleef rustig toen iets niet lukte."

"Ik vind het leuk dat jij anderen erbij betreft."

Laat iedere leerling een compliment geven aan een andere leerling. Dat kan hardop in een kring of geschreven op een klein kaartje. Zorg ervoor dat iedere leerling een compliment ontvangt.

Tijd

5-10 minuten

Vraag

Welk compliment vond jij bijzonder om te krijgen of te geven?

Nabespreking

- Wat maakt een compliment oprecht?
- Welk gedrag willen we vaker zien in onze groep?
- Hoe voelt het wanneer iemand ziet wat jij doet?

Aandachtspunt

Stimuleer concrete complimenten. "Jij bent lief" is fijn, maar "Jij vroeg of ik mee wilde doen" laat veel beter zien welk gedrag de groep helpt.

Variant: complimentenmuur

Hang een groot vel op met als titel:

Hier zien we wat goed gaat

Leerlingen kunnen gedurende de week korte, positieve complimenten toevoegen.

Dag 5 – Samenwerken in de klas

Doel

Leerlingen ervaren wat een groep nodig heeft om goed samen te werken.

Werkvorm: Bouwopdracht

Verdeel de klas in kleine groepjes van drie tot vijf leerlingen. Geef ieder groepje dezelfde materialen, bijvoorbeeld papier, rietjes, tape, bekertjes, blokken of Kapla.

De opdracht:

Bouw in tien minuten een toren die zelfstandig blijft staan en zo hoog mogelijk is.

Spreek vooraf af:

iedereen levert een bijdrage;
het groepje overlegt zelf;
de toren moet zonder handen blijven staan;
proberen en opnieuw beginnen mag.

Loop rond en kijk hoe leerlingen overleggen, taken verdelen en omgaan met verschillende ideeën. Het gaat niet alleen om de hoogste toren, maar vooral om de samenwerking.

Tijd

10-15 minuten

Vraag

Wat hielp jullie om goed samen te werken?

Variant

Geef elk groepslid een andere taak.

Nabespreking

Wat ging goed in jullie groepje?
Hoe namen jullie beslissingen?
Wanneer hielp iemand een ander?
Wat was lastig?
Wat zouden jullie een volgende keer anders doen?

Aandachtspunt

Benoem na afloop niet alleen het eindresultaat. Geef ook waardering aan groepjes die goed luisterden, elkaar ruimte gaven of rustig opnieuw begonnen.

Variant

Laat leerlingen eerst één minuut overleggen zonder materialen aan te raken. Of geef ieder groepslid een rol, zoals tijdsbewaker, materiaalbeheerder of aanmoediger.

Dag 6 – Veiligheid in de klas

Doel

Samen ontdekken wat leerlingen nodig hebben om zich prettig, welkom en veilig te voelen in de groep

Werkvorm: Wat heb jij nodig?

Stel de vraag aan de klas:

"Wat heb jij nodig om je fijn en veilig te voelen in deze klas?"

"Geef leerlingen eerst even tijd om na te denken. Zij mogen hun antwoord hardop noemen, opschrijven op een post-it of tekenen.

Schrijf alle antwoorden zichtbaar op een groot vel of op het bord.

Bijvoorbeeld:

Dat we elkaar laten uitpraten.

Dat niemand wordt uitgelachen.

Dat ik hulp mag vragen.

Dat fouten maken mag.

Dat ik erbij hoor.

Dat we rustig kunnen werken.

Dat ik weet wat er van mij wordt verwacht.

Groep de antwoorden daarna samen. Bijvoorbeeld onder: omgaan met elkaar, samenwerken, rust en hulp vragen.

Tijd

5–10 minuten

Vraag

Wat helpt jou om je veilig en prettig te voelen in de klas?

Nabespreking

Welke antwoorden komen vaker terug?

Wat vinden we als groep belangrijk?

Wat kunnen we zelf doen om dit mogelijk te maken?

Welke afspraken zouden hierbij passen?

Aandachtspunt

Er zijn geen goede of foute antwoorden. Leerlingen hoeven ook niet uit te leggen waarom iets voor hen belangrijk is. Vandaag verzamelen jullie wat de groep nodig heeft; morgen vertalen jullie dat samen naar afspraken.

Variant

Laat leerlingen anoniem een post-it ophangen. Dat kan fijn zijn wanneer leerlingen iets liever niet hardop delen.

Dag 7 – Klasregels maken

Doel

Wat leerlingen nodig hebben vertalen naar een klein aantal duidelijke, helpende afspraken.

Werkvorm: Samen klasregels maken

Pak de opbrengst van dag 6 erbij. Herhaal kort de vraag:

“Wat hebben wij nodig om prettig en veilig samen te leren?”

Vraag vervolgens:

“Welke afspraken helpen ons daarbij?”

Laat leerlingen voorstellen doen en schrijf ze zichtbaar op. Help de groep om de afspraken kort, positief en uitvoerbaar te formuleren.

Bijvoorbeeld:

We luisteren naar elkaar.

We laten iedereen meedoen.

We helpen elkaar als iemand vastloopt.

We gaan respectvol met elkaar om.

We zorgen samen voor rust wanneer dat nodig is.

Kies samen maximaal vijf afspraken. Te veel regels maken het onduidelijk; een klein aantal sterke afspraken biedt houvast.

Noteer de gekozen afspraken op het formulier Onze afspraken! op de volgende pagina. Geef dit daarna een zichtbare plek in de klas.

Tijd

15-20 minuten

Vraag

Welke afspraak helpt onze groep het meest?

Nabespreking

Waarom hebben we juist deze afspraken gekozen?

Hoe ziet deze afspraak er in de praktijk uit?

Wat doen we als het even niet lukt?

Hoe kunnen we elkaar helpen herinneren aan deze afspraken?

Aandachtspunt

Een afspraak is geen manier om elkaar te betrappen. Zij helpt de groep om samen te werken aan de sfeer die jullie willen creëren.

Onze afspraken!

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Voorbeeldafspraken voor een veilige en fijne groep

Deze afspraken zijn bedoeld als inspiratie. Kies de regels die passen bij jouw klas of bespreek ze samen met je leerlingen. Laat de leerlingen eerst zélf nadenken over wat zij belangrijk vinden in hun groep. Ze kunnen in kleine groepjes werken aan hun eigen afspraken en deze noteren op het meegeleverde A4-formulier. Vervolgens kunnen jullie klassikaal de afspraken bespreken, vergelijken en tot gezamenlijke keuzes komen. De gekozen afspraken kunnen op het definitieve formulier geschreven worden. Dit blad kan daarna op de grote A3-poster 'Onze afspraken' geplakt worden, zodat het een zichtbare plek in de klas krijgt. Dit proces draagt in de eerste schoolweken actief bij aan een positieve groepsvorming, eigenaarschap en een veilig leerklimaat.

Respect voor elkaar

We luisteren als iemand anders praat.
We laten elkaar uitspreken.
We behandelen elkaar vriendelijk.
We lachen met elkaar, niet om elkaar.

Rust en orde

We werken rustig in de klas.
We houden onze handen en voeten bij onszelf.
We laten onze spullen op hun plaats.
We komen op tijd.

Verantwoordelijkheid

We zorgen goed voor onze spullen en die van anderen.
We maken ons werk en helpen elkaar als dat kan.
We komen onze afspraken na.
We nemen onze fouten serieus en leren ervan.

Veiligheid

We rennen niet in het gebouw.
We pesten niemand – iedereen hoort erbij.
We zeggen het als er iets niet goed gaat.
We zorgen voor een fijne sfeer voor iedereen.

Samenwerken

We helpen elkaar als dat nodig is.
We overleggen voordat we iets samen doen.
We delen, maar we nemen niets zomaar af.
We luisteren naar ideeën van anderen.

Dag 8 – Verantwoordelijkheid in de klas

Doel

Leerlingen ontdekken welke invloed hun eigen gedrag heeft op de sfeer in de groep.

Werkvorm: Wat kun jij doen?

Hang de afspraken van dag 7 zichtbaar op. Kies één of twee afspraken waar de groep vandaag extra op let.

Stel vervolgens de vraag:

“Wat kun jij zelf doen om het fijn te houden in deze klas?”

Geef leerlingen eerst even tijd om voor zichzelf na te denken. Zij kunnen hun antwoord opschrijven, tekenen of delen met een buur.

Bijvoorbeeld:

Ik laat een ander uitpraten.
Ik vraag of iemand mee wil doen.
Ik help iemand die vastloopt.
Ik blijf rustig als iets niet meteen lukt.
Ik zeg het netjes als ik iets niet fijn vind.
Ik geef ruimte aan een ander idee.

Verzamel daarna een aantal antwoorden. Laat zien dat leerlingen op verschillende manieren kunnen bijdragen aan een fijne groep.

Tijd

5-10 minuten

Vraag

Welke kleine keuze kun jij vandaag maken voor een fijne groep?

Nabespreking

- Welke keuzes maken echt verschil?
- Wanneer is het soms lastig om die keuze te maken?
- Hoe kunnen we elkaar daarbij helpen?
- Wat wil jij vandaag bewust oefenen?

Aandachtspunt

Verantwoordelijkheid nemen betekent niet dat een leerling alles alleen moet oplossen. De groep helpt elkaar om afspraken na te leven en opnieuw te proberen wanneer iets nog niet lukt.

Variant

Laat iedere leerling de zin afmaken:

“Vandaag draag ik bij aan onze groep door ...”

Dag 9 – Wij als groep

Doel

Leerlingen ontdekken wat hen als groep verbindt en wat zij samen belangrijk vinden.

Werkvorm: Wij als groep

Ga met de klas in een kring zitten. Stel de vraag:

“Wat maakt ons samen een fijne groep?”

Geef leerlingen eerst kort tijd om na te denken. Laat hen daarna antwoorden delen en schrijf deze zichtbaar op.

- Je kunt helpen met vragen zoals:
- Waar zijn we als klas goed in?
- Wanneer helpen we elkaar?
- Wat vinden we belangrijk?
- Wat willen we vaker zien in onze groep?
- Waar mogen we trots op zijn?

Maak samen een wij-lijst met woorden en zinnen die bij de groep passen.

Bijvoorbeeld:

- Wij luisteren naar elkaar.
- Wij helpen wanneer iemand vastloopt.
- Wij geven elkaar ruimte. Wij mogen verschillend zijn.
- Wij zorgen dat niemand alleen staat.

Tijd

10-15 minuten

Vraag

Wat maakt onze groep bijzonder?

Nabespreking

- Welk woord past het best bij onze groep?
- Wanneer voel jij je onderdeel van de klas?
- Wat doen we al goed?
- Waar willen we als groep nog in groeien?

Aandachtspunt

Een wij-gevoel betekent niet dat iedereen hetzelfde moet zijn. Het betekent dat iedereen erbij hoort, kan bijdragen en ruimte krijgt om zichzelf te zijn.

Variant

Maak van de wij-lijst een groepsposter, motto of woordweb dat jullie een zichtbare plek in de klas geven.

Dag 10 – Terugkijken en vooruitkijken

Doel

Samen zichtbaar maken wat er in de eerste weken is ontstaan, wat de groep wil vasthouden en waarin zij verder wil groeien.

Werkvorm: Terugblik en vooruitblik

Geef leerlingen eerst kort tijd om voor zichzelf na te denken. Bespreek daarna samen:

- Wat vond je fijn in de klas?
- Wat ging goed tijdens samenwerken?
- Wanneer voelde je je onderdeel van de groep?
- Welke afspraak helpt ons echt?
- Waar zijn we als groep trots op?
- Wat willen we graag zo houden?
- Waar kunnen we nog in groeien?

Schrijf de antwoorden zichtbaar op in twee kolommen:

Dit willen we vasthouden

We helpen elkaar
Iedereen mag meedoen
We kunnen goed overleggen

Hier willen we verder aan werken

Rustig luisteren wanneer iemand praat
Elkaar sneller betrekken
Onze afspraken blijven gebruiken

Kies samen drie tot vijf punten voor een korte **Wij houden vast-lijst**.

Tijd

5–10 minuten

Vraag

Wat willen wij meenemen naar de rest van het schooljaar?

Nabespreking

Waar zijn we trots op?
Wat heeft geholpen om dit te bereiken?
Welke afspraak willen we blijven gebruiken?
Welke kleine stap kunnen we deze week al zetten?

Aandachtspunt

Een sterke groep is niet een groep waarin nooit iets misgaat. Het is een groep die leert hoe zij met elkaar verder kan wanneer iets lastig is.

Afronding

De eerste twee weken zijn afgerond.

De Gouden Weken zijn niet het eindpunt. Ze zijn de periode waarin jullie bewust investeren in de voorwaarden voor een veilig, betrokken en lerend schooljaar.

Nu begint het echte bouwen.

Na de Gouden Weken

Nu begint het echte bouwen

In de eerste twee weken heeft de groep kennisgemaakt, samengewerkt, gesproken over veiligheid en samen afspraken gemaakt.

Daarmee is de groepsvorming niet klaar.

De Gouden Weken zijn de periode waarin je bewust investeert in de voorwaarden voor een veilig, betrokken en lerend schooljaar. Wat er in deze weken ontstaat, vraagt daarna om aandacht, herhaling en ruimte om verder te groeien.

Blijf daarom regelmatig stilstaan bij:

- wat goed gaat in de groep;
- afspraken die opnieuw aandacht vragen;
- samenwerking en onderlinge verschillen;
- respect, vertrouwen en sociale veiligheid;
- wat leerlingen nodig hebben om mee te kunnen doen.

Verder werken aan een sterke groep

Op onze website vind je materialen en werkvormen voor onder meer:
groepsvorming & klassenklimaat;
kennismaken & verbinden;
samen afspraken maken;
wij-gevoel & verantwoordelijkheid;
sociale veiligheid op school;
positief gedrag & waardering.

Lees verder over de Gouden Weken

Bekijk alle materialen en ideeën op:
www.dms-educatief.eu

Een sterke groep ontstaat niet vanzelf.
Zij groeit in de kleine momenten die je samen aandacht geeft.